

experts citeren of juist de man of vrouw op straat?). Ze moesten de tone of voice en het gekozen 'vertelperspectief' van het tijdschrift hanteren (spreek je een mannelijke of vrouwelijke

lezer aan, spreek je de lezer veel aan?). En ze moesten de 'structureringsgewoonten' van het tijdschrift aanhouden (tussenkopjes of niet, een strakke structuur of een losse?). Het is goed om leerlingen, voordat ze definitief gaan schrijven, al deze keuzen vooraf vast te laten leggen in een korte 'verantwoording vóór het schrijven'.

De afrondende fase is ook erg belangrijk: de door de groep geschreven teksten worden gebundeld tot een klein 'tijdschriftje' en voorgelegd aan een andere groepje leerlingen, die voor de gelegenheid omgedoopt zijn tot bureauredacteuren en bepalen of de stukken *plaatsbaar* zijn, *plaatsbaar met wijzigingen* of *niet plaatsbaar*. Op een kort evaluatieformulier lichten de bureauredacteuren hun keuzes toe. Leerlingen hebben daarna nog de kans hun tekst te herschrijven en leggen hem dan voor aan de hoofdredacteur (en dat is, jawel, de docent).

Aandachtspunten

Zoals gezegd: zelf pas ik sinds twee jaar in mijn bovenbouwklassen in mijn schrijflessen deze aanpak in allerlei variaties toe. Ik merk duidelijk het verschil. In havo 4 en vooral vwo 4 zijn de reisverslagen van de leerlingen die ze halverwege het jaar inleveren, veel minder de ego-documenten van voorheen. Omdat ze moeten schrijven voor *De Kampioen* of *National Geographic*, zie ik teksten terug waarin leerlingen op zoek zijn om in treffende, sprekende bewoordingen een publiek aan te spreken.

Over het algemeen lijken de schrijfproducten voor leerlingen beter 'meetbaar' te zijn geworden. Doordat ze zich bewuster zijn van het waarom achter de verschillen tussen tijdschriften, zijn ze accurater in hun documentatie en formulering. Ze denken na over vragen als: kan ik voor dit blad mijn lezer met 'je' aanspreken? Moet ik 'sappige' citaten kiezen of 'inhoudelijke' citaten? Kan ik veel informatie aanbieden of moet ik terughoudend daarin zijn? De motivatie voor schrijflessen is ook toegenomen, vooral onder vwo-leerlingen.

Er rezen ook typische problemen. Allereerst tekende zich een duidelijk verschil af tussen havo en vwo. Vooral havisten sloegen nogal eens de plank mis. Havo 4-leerlingen spraken het publiek herhaaldelijk krom en geforceerd aan en bleken ook moeite ermee te hebben feedback goed te begrijpen. Bij vwo-leerlingen speelde

Bij tijdschriftschrijven zijn leerlingen minder snel tevreden over hun eigen vocabulaire en stijl, en zoeken ze eerder de grenzen op van wat ze met hun eigen schrijfstijl kunnen

dit probleem vrijwel niet. Voor mij was dit reden genoeg dit jaar deze aanpak niet meer in havo 4 toe te passen.

Een ander probleem is dat je moeilijk kunt eisen dat leerlingen én voor een bepaald publiek schrijven én van een bepaalde strikte tekststructuur gebruikmaken. Toen ik vwo 5 dit jaar de voorwaarde stelde dat hun tijdschrifttekst de structuur van een gecompliceerd betoog moest hebben (de naam in *Taaldomein* voor een betoogstructuur met argumenten vóór en tegenargumenten met weerlegging), leverde dat soms nogal geforceerde teksten op en een klas die met toch wat minder plezier met de opdracht aan de slag ging.

In elk geval

Maar al met al ben ik enthousiast. Een van de minpunten van gedocumenteerd schrijven is wat mij betreft dat leerlingen zich zo sterk op de inhoud richten dat ze geen aandacht hebben voor stijl en formulering. Bij tijdschriftschrijven zijn leerlingen minder snel tevreden over hun eigen vocabulaire en stijl, en zoeken ze eerder de grenzen op van wat ze met hun eigen schrijfstijl kunnen. Soms stranden hun pogingen jammerlijk, maar dat ze zichzelf proberen te ontstijgen in hun taal, lijkt me een grote meerwaarde.

Schrijven voor het vak Nederlands blijft voor leerlingen vaak een wat raadselachtige activiteit: ik moet een tekst schrijven maar voor wie eigenlijk? Door schrijven veel explicieter aan het journalistieke bedrijf te koppelen, kun je ervoor zorgen dat schrijven levensecht wordt. Want eigenlijk is het wel raar: waarom geven we leerlingen in de onderbouw vaak wel allerlei typisch journalistieke opdrachten (interview schrijven, tijdschriftje maken), maar verdwijnt dit in de bovenbouw veel meer naar de achtergrond? Het schijnt de droom te zijn van heel wat leraren Nederlands om eens een leerling te hebben die later uitgroeit tot een groot romanschrijver of dichter. Maar: een hoofdartikel in de *Libelle* van een ex-leerlinge lijkt me ook geen slechte zaak. ■

LITERATUUR

Asbreuk, H., & Moor, A. de. (2007). *Basisboek journalistiek schrijven voor krant, tijdschrift en web*. Groningen/Houten: Noordhoff.
Kussendrager, N., & Lugt, D. van der. (2007). *Basisboek journalistiek: achtergronden, genres en vaardigheden*. Groningen/Houten: Noordhoff.

Het Expertisecentrum MVT is een samenwerkingsverband tussen de Universiteit Leiden (ICLON en de faculteit Geesteswetenschappen), de Hogeschool Rotterdam en de Hogeschool Leiden, dat met subsidie van het ministerie van OCW mogelijk is gemaakt. Sinds de zomer van 2007 draait het Expertisecentrum MVT op volle toeren. Wat doet het centrum precies? En wat zijn de plannen voor de komende tijd?

EXPERTISECENTRUM MODERNE VREEMDE TALEN

Wat heeft het te bieden?

Johanneke Caspers & Alessandra Corda

Het Expertisecentrum MVT heeft als doel het inventariseren, ontsluiten en ontwikkelen van expertise op het gebied van moderne vreemde talenonderwijs, en het overdragen van die kennis aan docenten, scholen en lerarenopleiders. Belangrijke thema's naast algemene taaldidactiek zijn Engels op de basisschool, doorlopende leerlijnen, tweetalig onderwijs (tto) en nieuwe schooltalen (vooral Chinees). Voor een uitgebreid overzicht van de uitgangspunten van het Expertisecentrum, zie Richters (2007). Zo'n anderhalf jaar na de start lijkt het een goed moment om een aantal belangrijke resultaten van het centrum onder de aandacht te brengen en iets over de plannen voor 2009 te vertellen. In de komende tijd wordt met de partners en het ministerie van OCW gekeken naar de mogelijkheden voor continuering na afloop van de subsidieperiode, vanaf 2010.

Het documentatiecentrum

Via de website van het Expertisecentrum MVT heeft iedereen direct toegang tot het online documentatiecentrum, een database met meer dan 400 samenvattingen van relevante mvt-publicaties. Via het intypen van

een of meer zoektermen (net als in Google) krijgt men een – kortere of langere – lijst van bronnen te zien. Deze kunnen worden aangeklikt om een meer gedetailleerde beschrijving van de betreffende publicatie te krijgen. In veel gevallen is de complete tekst online beschikbaar (meestal als pdf-bestand, soms als Worddocument).

In het documentatiecentrum zijn niet alleen beschrijvingen opgenomen van boeken en artikelen in tijdschriften of bundels, ook rapporten van organisaties als SLO, het Cito, Cinop en het Europees Platform zijn er te vinden, naast publicaties die in opdracht van de Europese Commissie zijn geschreven (veelal is de tekst van rapporten online beschikbaar). Ook relevante dissertaties en scripties zijn via het documentatiecentrum te vinden. Het doel van het documentatiecentrum is tijd te besparen bij zoekacties door op een overzichtelijke manier informatie uit verschillende bronnen bij elkaar te brengen.

Er worden voortdurend nieuwe bronnen aan het documentatiecentrum toegevoegd. Vragen en eventuele wensen zijn van harte welkom via <ExpertisecentrumMVT@iclon.leidenuniv.nl>.

Publicaties van het Expertisecentrum mvt

Begin maart 2008 verscheen de publicatie *Vroege Vogels*,

Europees taalportfolio en Europees Referentiekader: praktijkervaringen van pioniers, waarin ervaringen van taaldocenten met de invoering van het taalportfolio en het ERK in het talenonderwijs zijn gebundeld. Recent is daar de publicatie *Een taaldorp spreekt niet vanzelf* bij gekomen. In interviews met docenten worden handvatten aangeboden voor invoering, aanpassing en verbetering van het taaldorp als toetsvorm voor spreekvaardigheid. Beide publicaties zijn online beschikbaar via het documentatiecentrum, maar kunnen ook in gedrukte vorm besteld worden, via bovenvermeld e-mailadres.

In de loop van 2009 komt er een handboek voor todidactiek uit – werktitel *CLIL skills* – geschreven door een auteursteam van lerarenopleiders van de Hogeschool van Amsterdam, de Universiteit Leiden en de Universiteit Utrecht. De specifieke didactische vraagstukken die ontwikkeling, invoering en uitvoering van tweetalig onderwijs met zich meebrengen, komen in deze publicatie uitgebreid aan de orde.

Eveneens op korte termijn publiceert het Expertisecentrum *Four-leaves clover*, een didactische handreiking voor Engels in het basisonderwijs, geïllustreerd met digitale videofragmenten van good practice. Deze publicatie is bedoeld voor basisschoolleerkrachten en pabostudenten, en kan gebruikt worden als checklist voor de eigen lessen Engels. Op een heldere, compacte en begrijpelijke manier worden inzichten uit tweedetaalverwervingsonderzoek onder de aandacht gebracht. De publicatie wordt ontwikkeld door een team bestaande uit onderzoekers (Expertisecentrum MVT en IVLOS) en pabo-opleiders (Hogeschool Rotterdam en Hogeschool Leiden).

Activiteiten voor lerarenopleiders

Het Expertisecentrum ontplooit ook activiteiten om aan de professionalisering van mvt-lerarenopleiders bij te dragen. Sinds maart 2007 faciliteert het Expertisecentrum het door Levende Talen en het NaB-MVT opgezette netwerk van lerarenopleiders, bedoeld om kennis en materiaal uit te wisselen. In dit kader zijn er in 2007 en 2008 drie werkconferenties georganiseerd rond het thema 'Werken met het ERK'; een vierde conferentie is gepland voor april 2009. De resultaten van deze bijeenkomsten, in de vorm van presentaties en verslagen, zijn te vinden via de website van het Expertisecentrum. Het netwerk maakt gebruik van een online samenwerkingsomgeving om opleidingsmateriaal (zoals PowerPointpresentaties, beschrijvingen van nuttige informatiebronnen, uitge-

werkte taken voor verschillende niveaus) uit te wisselen.

Chinees op school

Het aantal scholen in Nederland waar Chinees als moderne vreemde taal wordt aangeboden, groeit snel. Daarom heeft het Expertisecentrum een aantal scholen ondersteund bij het indienen van een aanvraag bij de SLO, gericht op de ontwikkeling van een conceptleerplan voor Chinees, dat in december 2008 is opgeleverd. Het Expertisecentrum stimuleert verder uitwisseling van informatie onder scholen en docenten door een netwerk van scholen te ondersteunen, en studiedagen te organiseren. Informatie over de presentaties die op deze studiedagen zijn gehouden is via de website te vinden: in 2009 zal ook een studiedag wordt georganiseerd, waarop het leerplan gepresenteerd zal worden.

En verder...

Het Expertisecentrum is met workshops en een stand aanwezig op zo veel mogelijk voor mvt-docenten relevante conferenties. Naast eigen studiedagen heeft het Expertisecentrum samen met Levende Talen de laatste Landelijke Studiedag van de vereniging op 7 november 2008 in Zwolle georganiseerd, en in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Toegepaste Taalwetenschap (Anéla) hun jaarlijkse voorjaarsstudiedag, met als thema 'T2-verwerving: onderzoek ontmoet onderwijspraktijk' (april 2008). Alle PowerPointpresentaties van deze laatste bijeenkomst zijn te vinden op de website van het Expertisecentrum. Een bundel met artikelen over een aantal van de lezingen, mede onder redactie van het Expertisecentrum, is in november 2008 verschenen als themanummer van het tijdschrift *Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen*.

Voor meer informatie over de activiteiten van het Expertisecentrum kunt u terecht op de website <www.hum.leidenuniv.nl/expertisecentrum-mvt>. Om op de hoogte te worden gehouden van komende conferenties en workshops, de meest geraadpleegde bronnen in het documentatiecentrum en de nieuwste publicaties, kunnen geïnteresseerden zich abonneren op de digitale nieuwsbrief van het Expertisecentrum (via <ExpertisecentrumMVT@iclon.leidenuniv.nl>), die via e-mail wordt verspreid. ■

LITERATUUR

Richters, J. (2007). MVT en LEONED, Twee nieuwe expertisecentra voor het talenonderwijs. *Levende Talen Magazine*, 94(7), 17-20.

Op 14 maart zal Toon van der Ven op de Algemene Ledenvergadering voorgedragen worden als nieuwe voorzitter van Levende Talen. De afgelopen maanden heeft hij zich intensief ingewerkt in deze nieuwe functie. *Levende Talen Magazine* sprak met Van der Ven over zijn voorbereiding, zijn visie op taalonderwijs en de toekomstige koers van de vereniging. 'In het grote huis van Levende Talen hebben we dertien kamers van dertien verschillende talen, maar in de gezamenlijke huiskamer gebeurt op het ogenblik te weinig.'

Foto's: Johan Graus

Toon van der Ven, nieuwe voorzitter LT:

'Levende Talen staat voor goed talenonderwijs en wil de positie van leraren versterken'

Catharina Geelen

Wie is Toon van der Ven?

Na twintig jaar als docent Engels gewerkt te hebben op een middelbare school, heb ik een overstap gemaakt naar het mbo. Ik ben gaan werken als docent Engels op het talencentrum van een roc. Hier kwamen ook veel NT2-cursisten. Het NT2-onderwijs is heel praktijkgericht; het heeft mijn hart gestolen. Tegenwoordig ben ik werkzaam als adviseur Taalbeleid in het team Talen & Burgerschap van Cinop.

En vanwaar je betrokkenheid bij Levende Talen?

Ik ben al heel lang geïnteresseerd lid van Levende Talen, ik ben lid geweest van het sectiebestuur Engels. Ook ben ik secretaris van het Nationaal Congres Engels. Deze tijd is enorm interessant met betrekking tot ontwikkelingen in het (taal)onderwijs. De vereniging staat voor een aantal uitdagingen, daarom is samenwerking met alle geledingen van belang. De leden moeten opgeroepen worden tot dialoog om zo aan de ene kant samen de positie van de taaldocent te versterken en aan de andere

kant te onderzoeken welke vernieuwingen noodzakelijk zijn en hoe ze zinvol ingevoerd kunnen worden.

Hoe zijn de eerste maanden van je voorzitterschap verlopen?

Ik vind het zelf wel heel erg leuk om nu ineens zo'n beetje uit de lucht gevallen hier te zitten in Levende Talen. Wat zijn wij eigenlijk voor een club? Wat doen wij eigenlijk? Dat is fascinerend. Ik ben nu drie-en-een-halve maand ad-interimvoorzitter. Wat verwachten mensen van je? De eerste paar maanden heb ik mezelf toegestaan om naïeve vragen te stellen en veel dingen niet te weten. Deze periode is voorbij, ik word nu geacht om echt te functioneren.

Mijn eerste officiële optreden was op de Landelijke Studiedag van 7 november. En dan vind ik het ook wel erg prettig om te merken, dat veel mensen blij zijn dat we nou weer iets gaan opbouwen. Dat vind ik ook het belangrijkste thema. We zijn nu een nieuw bestuur aan het opbouwen met goede mensen die er ook zin in hebben.

Je bent nu dus bezig een nieuw bouwwerk op te zetten?

Het is inderdaad allemaal opbouwen nu. Dat zie ik als ons werk in deze fase. Tegelijkertijd kan zo'n periode van